ЗОРЯ ГАЛИЦКА.

Львовъ. Середа **Ч. 49.** Дня 8/20 Червня 1849.

Выходитъ що Середы и Сꙋботы. Цѣна для ôдберающихъ въ Редакціи: четвертьрочна 1 ренъ. 15 кр. срѣб.; пôлрочна 2 ренъ: 30 кр. ср.; черезъ почты четвертьрочна 1 ренъ: 35 кр. срб; пôлрочна 3 ренъ. 10 кр. срб.

ОГОЛОШЕНЬЕ ПРЕНꙊМЕРАТЫ.

Почтенныхъ Предплатителѣвъ, котрî „Зорю“ на почтахъ ôдберають, а ся тôлько на часъ до остатного Червця лат. кал. с. р. пренꙋмеровали, если перервы въ отримꙋваню нашого письма не схотятъ дôзнати, красненько просимо, абы пренꙋмератꙋ на часъ дальшій въ листахъ неоплаченыхъ (нефранкованыхъ) впростъ до Редакціи „Зори Галицкои вô Львовѣ“ съ написомъ на обгортцѣ (копертѣ) „грошî пренꙋмераційнî (Praenumerationsgeld)“ якъ найскорше надôслати хотѣли.

Пренꙋмеровати можна, якъ кто хоче, четвертьрочне, то есть на часъ ôдъ 1. Липця до 1. Жолтня, або пôлрочне, то е ôдъ 1. Липця до остатного Сꙋдня лат. кал. сего рокꙋ. Цѣна пренꙋмераційна такъ для тꙋтъ, яко и на почтахъ ôдберающихъ на початкꙋ кождого Числа означена.

Редакція.

93ое Засѣданіе Головной Рꙋской Рады дня 3/15 Червня 1849.

По прочитаню протокола попередного засѣданія завозвавъ Предсѣдатель до справозданія о письмахъ, котрî ся черезъ ландсдрагоновъ межи народъ роздають. Трещаковскій, Лотоцкій, Ґеровскій и наконецъ вся Рада позоставили нарадꙋ надъ симъ предметомъ на пôзнѣйше. Предсѣдатель завозвавъ депꙋтацію до Г. Ґꙋбернатора въ справахъ громадскихъ до справозданія.

Ґерокскій: не бꙋло способности съ Г. Ґꙋбернаторомъ о тôмъ помовити. Предсѣдатель. Надôйшли зновъ новî жалобы ôтъ громадъ и поединчыхъ селянъ на кривды въ полахъ, пасовискахъ и лѣсахъ, котри селянами притомными менѣ дорꙋчени зôстали. Можебы выпадало наново писати до Высокого Министерства черезъ Г. Ґꙋбернатора, и просити, абы ся всесильно взяло до розрѣшенія тыхъ такъ дꙋже край непокоящихъ споровъ межи громадами и давными дѣдичами; особливо же на тое оувагꙋ звернꙋти, що циркꙋлярни

комїссари выѣхавши на комисїю заѣзджают по дворах; тым ставлѧт Радꙋ в очах селѧнôв в пôдозрѣнїе, що спрїѧют панам а не громадам. Геровскїй пристае на тое внесенїе, и абы справꙋ тꙋю сильно поперти дораджꙋе выслати до Вѣдня ôт Рады депꙋтацїю. Величковскїй есть также за тым, абы сѧ до сеи справы сильно взѧти, котра спокôй краю нашого найгôрше мꙋтит. Доси оурѧды цѣсарски не старалисѧ загатити источника того зла, и всѣ трꙋды их обертаютсѧ ино на тое, абы вывꙋхи небꙋстройства оутлꙋмлѧти, но як сѧ оусꙋне томꙋ причина, то не бꙋде вывꙋхôв неладꙋ. Оурѧды взывают свѧщеньство наше до оуспокоенїѧ громад, но до справ тых правных свѧщеньство не оучилосѧ а тїи, котри мают повинность и за тое сꙋть плачени, повинни над правами чꙋвати, а не заслонѧтисѧ свѧщенниками, до котрых таки справы не належат. Малиновскїй читав теперь выдане розпорѧджене оурѧдове до дꙋховеньства наꙋчати громады, абы на власнôсть дѣдичѣв не порывалисѧ, и додав, що Рада Головна завше до того народ наш оупоминала и всесильнѣйшими словами оупоминае, абы нѣкомꙋ кривды не чинили. Радѣ позостае еще о тое просити правительство, абы также на тое наставало, щоб дѣдичѣ подавномꙋ власности громад недотикалисѧ, и щоб раз розсꙋджени бꙋли споры громадски напротив давных дѣдичôв. Геровскїй: длѧ попиранїѧ той справы так важной припадае Радѣ конечне пôслати депꙋтованого до Вѣдня. Трещаковскїй: есть в Вѣдню Ч. Шашкевич, котрый на бꙋвшôм соймѣ вносив потребꙋ комиссїй длѧ розсꙋжденїѧ спорôв меже громадами и давными дѣдичами. Можнабы его просити, абы сѧ и теперь тою справою занѧв. Ч. Геровскїй. Шашкевич не видитсѧ бꙋти в такôм положенїю, щобы сѧ мôг тою справою занѧти. Павенцкїй и Бѣлиньскїй освѣдчаютсѧ напротив высланїѧ депꙋтацїи. Председатель: мое внесенїе бꙋло через в. президїꙋм писати до в. мїнїстерства. Геровскїй жадае еще депꙋтацїи. Трещаковскїй вносив завозвати до той справы Шашкевича. Якже Рада оухвалѧе? Ланикевич: я сꙋджꙋ писати впрост до мїнїстерства. Явдиковскїй: через в. Президїꙋм до мїнїстерства, и также можнабы просити Шашкевича оунѧтисѧ за тою справою. Председатель: звертаю оувагꙋ Рады на нашого свѧщенника и пароха вѣденьского Литвиновича. Трещаковскїй: но не оминаймо также Шашкевича. Павенцкїй: господин Шашкевич есть оурѧдником, а томꙋ може не конечне и припадае емꙋ вдаватисѧ в тꙋю справꙋ. Трещаковскїй: оурѧдник оплачꙋесѧ власне длѧ того, абы боронив права. Председатель: Оже завозвѣм обох, и Литвиновича и Шашкевича, а писати в той справѣ бꙋдем через в. Президїꙋм до в. мїнїстерства. Трещаковскїй: сꙋджꙋ впрост писати до в. мїнїстерства: притôм гадаю, що добребы також бꙋло, щоб высоке президїꙋм краеве оупоминаючи громады, оупомнꙋло також и давных дѣдичѣв не наставати на чꙋжꙋ власнôсть и тымже также однакою погрозити карою. Рада оухвалила писати в тôй справѣ через в. Президїꙋм до высокого мїнїстерства. Председатель завозвав Радꙋ, абы або она выробленїе того подания комꙋ порꙋчила, або на него здала. Рада пристала на послѣдне внесенїе. Председатель: що до внесенїѧ Трещаковского о товариствѣ мѣрности и тверезости вношꙋ поставити комиссїю, котрабы тою справою занѧласѧ. Павенцкїй попер тое внесенїе, и Рада здала оно Геровскомꙋ, Трещаковскомꙋ, Кꙋльчицкомꙋ и Величковскомꙋ. Председатель завозвав, абы сѧ на дрꙋге засѣданїе до важной нарады всѣ члены собрали, и также заповѣв в наставающїй понедѣлок засѣданїе Матицѣ. Потôм читав В. Ч. Председа-

тель ѿповѣдь міністеріальнꙋ о стрѣльцахъ нашихъ, а завозвавъ призначенꙋ оуже до требованій ихъ комісію порозꙋмѣтися также о хорꙋгвѣ. Также читавъ Предсѣдатель рапорты В. Ч. Маїора о станѣ батальѣона стрѣлцєвъ нашихъ и о прилатію Гладишевского, сына священника рꙋского, на порꙋчника. Еще такожъ обвѣстивъ, що трєбꙋєся ѿдъ насъ переводъ Манифестꙋ Его Величества на рꙋскій ꙗзыкъ до оугорскихъ народовъ. Трещаковскій оучинивъ наступающе внесеніе о потребѣ дома народного рꙋского во Львовѣ:

„Понеже не есть еще рѣчь оуконьчена, на що гроши зъ фестинꙋ 3го Мая обернꙋти ся маютъ: для того сꙋджꙋ тꙋтъ де що о потребѣ домꙋ народного напомкнꙋти.

Потреба домꙋ народного во рꙋскомъ головномъ мѣстѣ Львовѣ, де навѣть анѣ жадного рꙋского надписꙋ не видко, и де мало домовъ приватныхъ рꙋскихъ, есть велика.

Домъ народный мае бꙋти средоточиною, де тое все, що пожиткꙋ и славы нашого цѣлого рꙋского народа ся тычитъ, совокꙋпляловыся, и ѿдколь всьо тое такожъ происходило.

Найсампередъ таковый домъ народный помѣститъ въ собѣ Радꙋ Народнꙋ Головнꙋ, котора надъ благомъ рꙋского народа обрадꙋе. Понеже народъ нашъ рꙋскій черезъ сꙋдьбꙋ вражꙋ доси въ темнотѣ оутрымованый бꙋвъ, для того Рада Головна на довгый часъ есть емꙋ потребна, а розвязаные ся тоже допꙋстити, бꙋлобы въ теперѣшныхъ обстоятельствахъ едно зъ найбольшихъ нещастій, щобы не только народъ но и правительство трафити могло.

Правительство мовлю; бо народъ самъ собѣ зоставленный, легковы звааламꙋтитися давъ, ꙗкто при выборахъ видѣлисьмо. — Коли Поляки интельлѣгенціями ся величаютъ а потребꙋ радъ оузнаютъ, тымъ больше тое о насъ повѣсти потреба.

Потомꙋ помѣститъ въ собѣ домъ народный такъ званое Касино, дебы Рꙋсинъ Рꙋсина, братъ брата знайшовъ. Не одинъ Рꙋсинъ изъ села приѣде до Львова, дебы мꙋ о нашихъ отношеніяхъ що знати, довѣдатися, порадитися треба. А когожъ? коли тꙋ много вороговъ рꙋскомꙋ имени! А Рꙋсиновъ де знайде, коли ся не сходятъ? Въ таковомъ зась Касинѣ, брата ся зойдꙋтъ, зобачꙋтъ, помовлятъ, порадятъ, познакомятъ ся Далѣй помѣститъ въ собѣ книгохранилище и читальню рꙋскꙋю, такожъ и древности рꙋскія, де всьо тое, що для насъ любопытнымъ и полезнымъ есть, знайтивы можна. — Читальна кромѣ книгъ оутрымꙋе славеньскіи и инніи газеты. На верхꙋ вежа помѣститъ въ собѣ звѣздозрѣтельню, а зиґаръ покаже, що часъ дорогій скоро летитъ, и на добре го обернꙋти треба. На самомъ вершкꙋ вѣчна лампа 3 Май 1848 освѣтлитъ, що за памятникъ послꙋжитъ.

Зновꙋ помѣститъ въ собѣ печатню, матицю, книжнꙋю лавкꙋ, що все для пожиткꙋ народа вымѣрено есть. Такожъ помѣститъ въ собѣ таковый заводъ, дебы рꙋскіи хлопцѣ, що охотꙋ до наꙋкъ и великіи отличіи таланы имѣютъ, а совсѣмъ бѣдни сꙋть, тамъ бы хатꙋ и ѣдло для себе безплатно знайти могли. — Таковіи хлопцѣ рꙋскіи бѣдніи зъ отличнѣйшими таланами по цѣломъ краю рꙋскомъ ся выберати, и тꙋ оумѣщовати бꙋдꙋтъ. Намъ тра рꙋскихъ пастирей, оурядниковъ, Ґꙋбернаторовъ, Ґенераловъ, лѣкаровъ, хꙋдожниковъ и ремесниковъ зъ отличнѣйшими таланами: не одинъ таланъ на селѣ марно погибае, що особливо во юношествѣ не знайдетъ жадного притꙋлкꙋ, а таковыйбы тꙋтъ знайти могъ. Тымъ способомъ можъбы зъ часомъ мѣсто Львовъ зрꙋщити, єслибы тіи хлопцѣ потомꙋ тꙋтъ ꙗко горожане оселили. — Мои панове! тая гадка такъ Львовъ зрꙋщити не есть изобрѣтеніе моей головы, но дѣе ся во истинѣ въ мѣстѣ Пряшовѣ во Оуграхъ, де много оуже горожановъ Рꙋскихъ тымъ способомъ ся знаходятъ. Еще помѣститъ въ собѣ той

домъ 4 таблицѣ марморовӣ на востокъ, западъ, югъ, и сѣверъ поставленӣ, що прїймутъ имена честныхъ мужей, що для имене руского и страдали и дѣлали, и пр. Хмельнецкого, Котляревского и пр. которыхъ свѣтодѣянїє и голосъ народа яко годныхъ тамже стояти осудитъ. Три таблицѣ на потомность порожнӣ ся зоставлятъ. — Помѣститъ въ собѣ агентуру рускую, жебы народъ що въ интерессахъ правовати ся приходитъ, заразъ пораду помôчь и писарей достал.

Помѣститъ въ собѣ кормилище и гостинницю. Гостинница такъ мае бути оурядженна, щобы и найбѣднѣйшїй посторонный Русинъ за найдешевшую цѣну и ѣдло и чистую постѣль знайти могъ.

Межь иными можбы и редутовое шаленїє тутъ помѣстити.

Мѣстити! мѣстити! Тое слово легко сказати, але ôдкôль на тое весь грошей взяти, чимбы такъ великое дѣло совершити?

Тое дуже легко можъ зробити. Двацата часть якъ тôлько ôтложитъ ся съ тыхъ нашихъ грошей, що давно Парижъ заберавъ и пожеравъ, будемо мали дôмъ народный. Давно селяне на паньщинѣ кервабо робили, а Паны маєтки въ Парижъ вывозили; теперь здає ся, же Парижъ мало рускихъ грошей буде видѣти.

А якже, ци може податокъ ся на люде накине? — Нѣ! борони Боже; но якъ зновъ прїйде 3тїй Май, жебы го тôлько щастливо дочекати, Боже дай — то по цѣлôмъ краю ôтбуде ся торжество, де то люде рускїи по своей воли и охотѣ поскидаютъ крайцаръ, два, а що ся поназберае, тутки ся поприсылає; и за кôлканадцать лѣтъ будемъ мали дôмъ народный.

Но щожъ? тутъ теперь всякїи плацы продаютъ, и таковїи плацы рôкъ ôдъ року суть дорожшѣ, а нарештѣ, якъ ся Львôвъ выбудує, то тяжко порожного плацу и достати буде можна.

Для того тежъ гадаю я, требабы теперь зъ грошей тыхъ, що зъ фестину 3го Мая ся зостали, купити хоть плацъ порожный, и рѣчь оурядити такъ, бы що року, якъ намъ грошей що прибуде, дôмъ народный въ мѣру грошей и въ вышину и ширину возрастав а зъ початку якъ не все, то хоть декотрӣ потребы найпильнѣйшӣ заступавъ.

Мы тымъ борше тое зробити можемо, во гроши тїи не пропадутъ, понеже трактїерня и гостинница, если насамперéдъ ся поставитъ, то принесе процентъ красный, который заразъ на потребу дальшу буде можъ обернути. Если саля редутова буде обширна со ґалерїями, то можбы на теперь тамъ и зрѣлище и редуты помѣстити, що такожъ процента оумножитъ.

Такимъ правомъ выпадалобы зъ тыхъ грошей фестиновихъ 3го Мая, вже на нѣцъ иного выдаткôвъ не робити, но на тую одну цѣль обернути; инїи зась потребы инымъ способомъ заступати приналежитъ.

Зъ рештовъ зъ Львôвского округа каждый священникъ и селянъ, кôлько тягла мае, тôлько фѣръ каменя разъ привезе, або на одинъ день фѣру ту приставитъ.

Ой жебы то Господь давъ бути живому пoти, поки таковїи дôмъ народный во своей величинѣ и красѣ для пожитку руского народа поставленый не зобачу

Препокорнѣйше прошу, тое мое внесенїє до протоколу дѣянїй нашой Рады взяти, и що добрымъ ся бути видитъ, тое розсудити."

Предсѣдатель завѣдомивъ Раду о складцѣ духовеньства парохїального первопрестольной церкви св. Юрїя на стрѣльцѣвъ рускихъ 4. рн. срб.; на Сербôвъ 2 рн. срб. Такожъ сложивъ священникъ Кизима 2. рн. срб. на Сербôвъ. Павенцкїй внѣсъ Прокопчица на мѣсце слабостею перешкодженого Борысѣкевича за заступника Предсѣдателя Рады, котра на тое внесенїє мило пристала. Оурядженo при тôмъ подяковати Сосновскому за дотыхчасове заступленїє Предсѣдателя.

Зъ Рады Руской Головной.

Зо Львова. Недостатокъ монеты дае сѧ оу насъ чути до живого. Сороко̂вцѧ не зобачишъ; десь такбы въ землю пропали. Нѣкто не знае, где сѧ подѣли; одни̂ мовлѧтъ, що сутъ похованѝ оу Жидо̂въ на оумысьне, абы зъ вымѣну за банкноты заробити си лихву; другіи оутримуютъ, що далеко бо̂льшу часть, не такъ зысколюбніи, якъ боязливіи люде переховуютъ; ба сутъ такѝ, котри щось такѝ мовлѧтъ, же дуже велика сила сороко̂вцѣвъ на селахъ въ рукахъ селѧнъ, и що тіи вагаючися брати банкноты, лише сороко̂вцами си платити кажутъ, и що ихъ по тому на схоронокъ або до корчмы, або (що нѣбы трохи честнѣйше выпадае) до коморы въ горшки съ крупами разомъ заносѧтъ. Тое бы такъ дуже не вадило, кобы тамъ не плѣснѣли; но кобы ихъ, купуючи си що поживного, въ обѣгъ пускали. Чи такъ, чи сякъ, досить, що намъ ту бѣда, бо за банкнота, хотяй го и на чотиры розо̂дрешъ части, нѣчого поменшого не купишъ, дебы ти мусѣвъ дробныхъ грошей троха выдати. За чвертку банкнота принаймнѣй мусишъ щось купити, що найменше 12. кр. срев. кошту̂е, то тогды ти выдастъ решту; але розумѣеся, если продающій видитъ, що платишъ банкнотомъ, то на тую рѣчь бо̂льшу оуже цѣну зачинае класти. Жидо̂вскій векслярѣ (що гроши вымѣнюютъ) въ остатныхъ часахъ такъ далеко поступали въ несумлѣнности, що за банкнота однореньскового давали ено 48 кр. срб. дробнями. За банкнота десятореньскового до̂ставесь 24 и найбо̂льше 25 сороко̂вцѣвъ. Тое все склонило нашого начальника краю розпорядити, абы о̂дъ 11го сего мѣсяца 400 рень. срб. банкното̂въ въ тутейшо̂мъ магістратѣ вымѣнювали сѧ на дробну монету черезъ касы цѣсарскіи доставчаему для тутейшихъ обывателѣвъ мѣскихъ, котри сѧ труднятъ заробкомъ и по котрыхъ сѧ можна сподѣвати, що тую монету не сховаютъ, ино пустятъ въ оборотъ краевый. Для заробнико̂въ мѣняєсѧ щоденне 50 рен. срб. за чвертки однореньсковіи. Векслярамъ наказано, абы за вымѣну банкнота не важилися брати жадного зыску, бо инакше будутъ каранѝ судомъ военнымъ. Тому зъ Зарваницѣ всѣхъ векслярѣвъ якбысь позамѣтавъ; жадного не зобачишъ. Сподѣваемо сѧ, що тіи позпоряджения значно зарадятъ недогодности, яка сѧ ажъ надто дала намъ чути.

Зо̂ Львова. Тутейшій судъ военный сказавъ Андрея Лужецкого, бувшого комісаря панського, на арештъ шестомѣсячный въ кайданахъ, понеже въ селѣ Семигиновѣ въ стодолѣ домінікальной до молотнико̂въ тамошнихъ говоривъ въ спосо̂бъ небезпечный для краю и оубліжающій достойности Его Милости, нашого Цѣсаря. — Въ Краковѣ судъ военный за бунтъ и напады насильнѝ Андрея Стахурского казавъ розстрѣляти, а Константина Пухалу осудивъ на 15 лѣтъ до крѣпости (фортеци) въ тяжкихъ кайданахъ.

Зо̂ Львова д. 19 Червня. Теперъ часъ контрактовый; позъѣздилося троха шляхты; але и о третю часть на ма ей то̂лько, якъ давнѣйшихъ лѣтъ. Не чути, абы сѧ добра продавали; богато сѧ попытуютъ о поссесію; але мало кто выпускае. Въ господахъ сходятся часомъ съ Русинами; не вѣрили, що тутейшіи свѣцкіи Русины межи собою оупотребляютъ рускои мовы; тутъ пересвѣдчаются о противно̂мъ и дивуются „якъ можна въ лѣтѣ въ кожусѣ ходити, коли они хотѣли Русино̂въ въ милости братерской краснымъ, оуже готовымъ контушомъ обдарити" (такъ поро̂внюютъ руску мову съ польскою); ба розголошуютъ навѣтъ небылицѣ: що нашѝ священники съ родинами по селахъ о̂дъ двохъ недѣль оуже перестали по руски бесѣдовати и теперь навернули сѧ до польскои — додаючи, що лише Льво̂вскимъ Русинамъ оувидѣлося оставати за чимось, що сѧ остояти не може. Досить, зо всего видко, якъ намъ

спріѧютъ; мы однакожъ жичимо, абы имъ Богъ лѣпше спріѧвъ, бобы не богато ласки ôдъ него могли дôзнати. Оуже рôкъ, а ще не можȣтъ сѧ освоити съ мыслею, що тȣтъ жїютъ на Рȣси. Скаржатсѧ, що нашїи селѧне навѣтъ за грошѝ не наймаютсѧ и що волѧтъ въ корчмѣ сидѣти, ꙗкси що заробити. Если такъ естъ, тобы насъ дȣже болѣло: що нашѝ селѧне въ лѣтѣ часъ марнȣютъ, а въ зимѣ голодȣ и стȣдени бȣдȣтъ мȣсѣли терпѣти и не заробѧтъ си тôлько, абы си добрȣ и краснȣ одѣжъ справили. Нарѣкаютъ найгôрше, що селѧни на селахъ трȣднѧтъ сѧ полїтикою, и що маютъ свою „Ґазетȣ“ и бôльше тôй Ґазетѣ, ꙗкъ имъ (шлѧхтѣ) вѣрѧтъ. Мы то знаемо, що наше письмо имъ не въ смакъ, а ꙗкъ дȣже не въ смакъ, тосмосѧ вчерай довѣдали, ꙗкъ ажъ двохъ Ґрафôвъ польскихъ прибѣгли до Редакцїи, абы достати 43. Число „Зори.“ (Запевне поводъ дало „Прошенїе Головнои Рады о оустановленье комїссїи до розсȣджена спорôвъ о ôнѧтѝ селѧнамъ грȣнта зайшлыхъ.) Бѣгали съ нимъ по цѣлôмъ мѣстѣ, абы имъ кто прочитавъ (бо тїи паны по рȣски не оумѣютъ), а розговорȣвали всюди, що въ тôмъ Числѣ мае бȣти замахъ на маетки шлѧхоцкѝ; ба не прочитавши ще тое Число, оуже бѣгали ажъ до Ґȣберніѧльного президїȣмъ на скаргȣ. Розȣмѣе сѧ само зъ себе, що ихъ боѧзливôсть безъ всѧкои пôдставы; бо хорони насъ Боже чȣжѝ маетки нарȣшȣвати; а такъ спокойно можемъ сказати, же ноги тыхъ Панôвъ бȣдȣтъ сѧ встыдали, що дали сѧ ихъ головамъ до бѣганины въ тôмъ предметѣ оувести.

———

Кракôвъ д. 14. Червцѧ. Его Величество, Цѣсаръ всеи Россїи Николай, Великїй кнѧзь Констатинъ и Маршалокъ кнѧзъ Пашкевичъ приѣхали сего днѧ о 7. годинѣ рано до Кракова. Нашъ началникъ краю, Его Превосх. Г. Ґолȣховскїй, комендерȣющїй нашъ енеарлъ Г. Леґедичъ и россїйскїй енералъ Ридиґеръ прїймали ихъ. О годинѣ 8. оудали сѧ всѣ кôнно на смотръ стоѧщого тȣтъ россїйского войска. — О годинѣ 10. опȣстили Кракôвъ и оудали сѧ черезъ Тарнôвъ до Дȣклѣ, до головнои россїйскои кватери. Ꙗкъ довго Его Величество въ Дȣкли пробȣвати бȣдȣтъ, не знати.

———

Зъ Праги Ческои. Бôльше громадъ зъ округа Болеславского и Коримского въ Чехахъ подали бȣли прошенїе до Его Величества нашого Цѣсарѧ, абы конституцїю зъ 4. Марта ôдкликати, мінїстерство теперѣшне змѣнити, сеймъ областный скликати и тȣю самȣю конституцїю, що Выдѣлъ розпȣщеного Сеймȣ державного бȣвъ оурадивъ, народамъ оудѣлити хотѣли. Высокимъ рѣшенїемъ зъ 5. с. мѣсѧцѧ на тое прошенїе ôдповѣли Его Величество: що далеко бôльша часть жителей конституцїю зъ 4. Марта за догôднȣ оузнае, и що Его Величество той конституцїи вѣрно и стало тримати сѧ и ю противъ всѣмъ забѣгамъ хоронити бȣдȣтъ.

———

Его Величество, Цѣсаръ Фердинандъ приѣхавши зъ Праги до Инсбрȣкȣ (въ Тиролщинѣ) пересмотрȣвавъ днѧ 5. с. м. повернȣвше тамка зъ Раштадтȣ войско; бȣла при тôмъ также и дивїзїѧ баталїонȣ ландверового ôдъ рȣского полкȣ Гартманъ, и просила передъ смотромъ Г. енерала Єлїѧчика, абы ей позоливъ свою вдѧчнôсть Его Величествȣ за многїѧ благодати, ꙗки ôдъ него дôзнала ц. к. армїѧ, а именно ꙗкїи дознавъ нарôдъ рȣскїй, черезъ радостный окрикъ: многаѧ лѣта оказати; тое имъ позволено, и все войско вознесло громогласнїи окрики. Слава имъ за тое, що сȣтъ вдѧчными и що сѧ такъ перейнѧли чȣвствомъ народнымъ, же далеко въ чȣжинѣ не забȣваютъ о своимъ народѣ, зъ котрого походѧтъ!

———

З Линцꙋ (въ вышо̂й Австрїи) доносѧтъ, що два швадроны мадѧрскихъ Палатиналнихъ Гꙋсаро̂въ, котрӣ бꙋли въ переходѣ до Италїи, далисѧ по̂дмовити и оутѣкали до Оугоръ. Оденъ зъ тыхъ швадроно̂въ попавсѧ, нѣмъ перейшовъ границю, въ рꙋки рꙋскӣ, бо трафивъ на о̂ддѣлъ баталїона Бїѧнхи; зъ 108 Гꙋсаро̂въ 12. оупало, 14. зраненӣ, а 72 по̂йманӣ; о̂дъ Бїѧнхи 3. сꙋтъ раненӣ. Що сѧ зъ дрꙋгимъ швадроношъ стало, не знаемо доси. Не можемо однакожъ переминꙋти, що на австрїйско̂й границы оденъ зъ тыхъ оутѣкающихъ, оупавши зъ конѧ и надвередившисѧ чи рꙋкꙋ, чи ногꙋ, попавсѧ въ рꙋки тамошнихъ селѧнъ. Цѣла громада того нѣмецкого села радила, що зъ нимъ зробити, чи го о̂ддати въ рꙋки цѣсарскимъ оурѧдамъ, чи го пꙋстити, а оурадила ..... згадайте! абы го пꙋстити, бо сѧ боѧли, щобы Мадѧри, хотѧй досить о̂дъ нихъ сꙋтъ далеко, не оупали на ихъ село и го не спалили! Нашӣ селѧне въ Станѣславо̂вско̂мъ а Самбо̂рско̂мъ при подо̂бныхъ, бо навѣть далеко небезпечнѣйшихъ слꙋчаѧхъ тамтото рокꙋ далеко бо̂льше показали о̂двагы и смѣлости, хотѧй сꙋтъ ще близше Оугорщины ꙗкъ тїи нѣмецкїи и хотѧй всюда около себе мадѧрскихъ маютъ поплечнико̂въ.

Козаки схопили ко̂лькохъ Мадѧро̂въ. — Въ Дꙋкли, де головна кватира корпꙋсꙋ россїйского, рознеслa сѧ вѣсть, що приѣхали Кошꙋтовски комїсари до Столицѣ Земплиньской, абы тамъ ландштꙋрмъ оугорскїй оустроити. По̂слано о̂ддѣлъ Козако̂въ зъ Дꙋклѣ; тїи приѣхали ажъ передъ до̂мъ, де комиссари Кошꙋтовски радили, позабирали ихъ середъ остовпѣлыхъ Мадѧро̂въ на конѣ, и приѣхали съ ними до Дꙋклѣ. Такимъ способомъ безъ найменшого проливанѧ крови, лише моторнӣ Козаки воювати оумѣютъ. Тая ихъ смѣлость всѣхъ зачꙋдовала.

Письмо серб. Генерала Кничанина до мадь. Ген. Перцела.

Пане Перцелю! Лиха, ꙗкихъ вашӣ люде наробили, переходѧтъ и злодѣѧнїѧ Нерона и Калиґꙋли. Хотьбысьте и хотѣли, то вжесьте не годнӣ розбо̂йничїй сво̂й наро̂дъ зазꙋбелати. Орды вашихъ опришко̂въ все попалили и поплѣнили; Высьте сами не мали де спати, та мꙋсѣлисьте то̂лько день перележати, ꙗкъ скотина на гноищи Юрьевско̂мъ и Св. Ивано̂вско̂мъ. Самъ не знаю, чи маю на Васъ сердитисѧ, чи жалꙋвати Васъ. Но сердитисѧ не годнымъ бы бꙋло мого достоинства; а на сожалѣнье не заслꙋговꙋете. Ꙗ Васъ пытаю пане Ґенерале Перцелю! ꙗке то образованїе ваше мадѧрске въ 19. столѣтью, що безбожнӣ рꙋки вашихъ дикихъ соплеменнико̂въ, вашихъ союзнико̂въ Жидо̂въ, та свѣтовыхъ волоцюго̂въ емїгранто̂въ польскихъ и церквамъ свѧтымъ не пощадили. Чи може Вы ꙗкъ вашӣ братьѧ Цигане не желаете бо̂льше вже въ домахъ жительствовати, ако хочете по примѣрꙋ вашихъ предко̂въ по̂дъ шатрами кочовати; а до того и приходитъ, бо скоробы мы съ нашими союзниками стали и ваши хаты палити, истинно ѻсталалибысьте по̂дъ чистымъ небомъ, на котре грѣшнӣ очи вашӣ и дивитсѧ не достойнӣ.

А доходивъ ажъ до вашого Сеґединꙋ и ни одного костела не спаливъемъ; але на дрꙋгїй день по̂слѧ вашого одного бѣгства моѧ патролѧ имила оу Жаблю много вашихъ, котрӣ хаты и церквы свѧтїи палили; двохъ до мене привели, а дрꙋгихъ побили длѧ того, що не давалисѧ взѧти. Ꙗ ще со изличными войсками и Ґенералами прїйдꙋ разъ до вашого Сеґедина и Дебрецина — села и церквы не бꙋдꙋ ꙗ истинно палити, ни невинныхъ забивати; але по̂дпалачѣ не бꙋдꙋтъ мати оу мене пощады. — При то̂мъ о̂дсылаю Вамъ однꙋ женꙋ зъ вашихъ, бо ꙗ съ женами во̂йны не ведꙋ.

22 Маѧ 1849. оу Мошорина.

Вашъ Вамъ позато̂лько, позако̂лько Вы мнѣ,

С. П. Кничанинъ. с. б.

Господарство сельске.

О способахъ, якими можна бульбу (картофлю) о̂дъ гнитя на пришлость забезпечити.

(Конецъ.)

Нарештѣ могутъ громады бѣдни завдавати ся до Рядý, абы имъ на той ужитокъ сўровиця або омока, безплатне особлнве для найбѣднѣйшихъ, выдавани̂ були. А можна ся сподѣвати по нашо̂мъ о добро людей такъ дбало̂мъ Рядѣ, що певно зъ охотою бѣднымъ сўровицю або омоку на той ужитокъ удѣляти накаже; але навѣть самъ на тое наставати буде, абы кождій газда того способу уживъ; абы тымъ способомъ край о̂дъ голоду, котрый черезъ псованье ся бульбы при недописано̂мъ урожаю иного збо̂жа легко наступити бы мо̂гъ, забезпечити.

Коли ся садитъ бульба, не треба ю глубоко садити, або землевъ дуже присипувати, бо привалена землею легко прѣе и гние. — Рѣчь е то повсюдне знаема, же кожда рѣчь маюча въ собѣ хоть наименшу одробину вохкости привалена тягаромъ, тую вохко̂сть, той со̂къ зъ себе выпускае, або прѣе; — со̂къ той вытисненый або вода черезъ натискъ загрѣваючи ся перетворуе ся въ пару, а такъ повстае мокро — горячый воздухъ; тогды хотьбы най менше зерно насѣня плѣсени̂ губки (гнилизны) розвивае ся, росте, выдае зновъ насѣня, котре прійнявшись розплоджуе и розшируе ся чимъ разъ дальше, поки ено поживлѣня для себе знаходитъ. — И бульба посаджена хотьбы якъ була добре высушена и ажъ зо̂вяла, прецѣ въ собѣ со̂къ, вохко̂сть мае, котрый со̂къ зъ себе выпустити мусить, если ся ю мо̂цно привалитъ, притисне, а такъ дуже легко въ гнилизну перейти може. Тое, що ся ту о бульбѣ посаджено̂й сказало, ще ся бо̂льше бульбы молодои тычитъ, котра и бо̂льше соко̂въ въ собѣ маючи, и будучи делѣкатною, мягкою, за малымъ натискомъ той со̂къ изъ себе выпуститъ, за малымъ натискомъ въ згнилизну перейти мусить. Такій натискъ на молоду бульбу трафляти ся звикъ тогды, коли раптовный, нагле великій дождъ спаде, землю забье, заплеще и потому сонце пригрѣвши высушитъ и заклеплетъ; бульба молода, делѣкатна такъ притисненa, прѣе, зъ чого ся творитъ пара, задуха, котра знаходяче ся тамъ насѣня згнилизны до розвитья приводитъ, а такъ бульба гнити муситъ, и то чимъ е буйнѣйша, повнѣйша соко̂въ, делѣкатнѣйша, тымъ борше спрѣти, зо̂гнити муситъ, зъ чого показуе ся тая конечна потреба засхлу, заскорупѣлу ро̂лю по дождахъ раптовныхъ, порушити, або поскородити, або пересапати, абы бульбу або и инне насѣня нако̂льчене о̂дъ тисненя, а тимъ самимъ о̂дъ гнитя заховати.

Доказъ, щося касае соли, можна зъ досвѣдчена господарского взяти: бо капуста, огу̂рки, що ся квасятъ, если не солени̂, або ино добре не досолени̂ и притиснени̂ тягаромъ, псуютъ ся; а добре посолени̂, нѣ; хотьбы якимъ тягаромъ привалени̂ були. Зъ того можна вже на певно внести, що яка будь причина т. е. зъ о̂дки будь згнилизна бульбы приходитъ, чи зо̂ споду, черезъ притисненье о̂дъ засхлои земли, чи зъ верха черезъ принесенье насѣня згнилизны воздухомъ — въ кождо̂мъ разѣ со̂ль ужита е достаточнымъ средствомъ забезпечити бульбу о̂дъ гнитя.

Выдаватель и о̂дповѣдательный Редакторъ А: ПАВЕНЦКІЙ. Типомъ Михаила Порембы.